

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företaget.

Havs- och vattenmyndigheten

Yttrande över förslag om krav på automatisk provtagningsanordning vid större pelagiska landningar

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Konsekvensutredningen innehåller redovisningar av alla relevanta delasppekter. Den innehåller värdefull information och väl beskrivna delar, men även flera brister. Avgörande för den sammantagna bedömningen är att förslagsställaren inte tillräckligt tydligt kunnat redovisa förhållandet mellan befintliga minimikrav i EU-lagstiftningen, EU-kommissionens framförda kritik och det innevarande förslaget.

Innehållet i förslaget

Det föreslås införandet av en ny paragraf 6 a i kap 12 i Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:25) om resurstillträde och kontroll på fiskets område om krav på att en hel- eller halvautomatisk provtagningsanordning ska användas vid stickprovstagning av pelagiska osorterade fångster över 10 ton. Ett provtagningsrör eller en ränna ska monteras på röret eller transportbandet innan storleksortering. När röret eller rännan öppnas ska en förutbestämd mängd fångst automatiskt föras bort från flödet, för att därefter samlas upp i ett kärl.

Bedömning av delasppekter

Problembeskrivning och syftet med förslaget

Det anges att Sverige har fått kritik av EU-kommissionen för att inte uppfylla EU:s krav på hur pelagiska landningar ska vägas och kontrolleras och att den befintliga svenska provtagningsplan inte är tillräcklig. Det anges att Sverige i samråd med kommissionen har tagit fram en ny provtagningsplan som innebär krav på hel- eller halvautomatisk provtagningsanordning för att säkerställa att proverna ska bli ungefär lika stora vid varje provtillfälle, samt att minska risken för att proverna påverkas av den person som tar proven.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns i konsekvensutredningen en översiktlig beskrivning av hur provtagningen sker idag. Regelrådet förmodar att denna sker i enlighet med de krav som finns i befintliga föreskrifter eller nationell provtagningsplan som det hänvisas till i redovisningen, men det hade varit önskvärt om detta tydligare framgick av konsekvensutredningen. Det framgår av redovisningen att det nya kravet sker efter kritik från kommissionen, men det framgår inte helt tydligt exakt vari kommissionens kritik består i

förhållande till relevant lagstiftning. Förslagsställaren anger att kravet på provtagningsanordning är ett krav från EU-kommissionen, men samtidigt även att det sannolikt blir ett EU-krav om något år. Regelrådet har svårt att förstå resonemanget.

Regelrådet bedömer emellertid att redovisningen trots brister är godtagbar.

Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

Det anges att enligt artikel 60 i rådets förordning (EG) nr 1224/2009 ("kontrollförordningen") ska en medlemsstat se till att alla fiskeriprodukter vägs enligt system som är godkända av de behöriga myndigheterna, om den inte har antagit en av kommissionen godkänd provtagningsplan som grundar sig på de riskbaserade metoder som kommissionen antagit. Om medlemsstaten inte har en sådan provtagningsplan ska vägningen göras vid landning, innan fiskeriprodukterna lagras, transporteras eller säljs. Viktuppgiften ska användas vid ifyllande av landningsdeklarationer, transportdokument, avräkningsnotor och deklarationer om övertagande. Det anges att Sverige har en gällande provtagningsplan, men att om Sverige inte agerar utifrån den kritik som kommissionen riktat mot Sverige finns en risk för att kommissionen kommer att inleda ett formellt överträdelseärende mot Sverige.

Det anges vidare att om det inte införs ett krav på halvautomatisk provtagningsanordning för landningar över tio ton kan Sverige inte efterleva den nya provtagningsplan som Havs- och vattenmyndigheten har tagit fram i dialog med kommissionen, vilket innebär att alla osorterade fångster över tio ton i samband med landningarna måste sorteras för att kunna vägas artvis, vilket i sin tur kommer att kräva att andra betydligt mer kostsamma lösningar för att möjliggöra sortering innan vägning samband med landningarna.

Regelrådet gör följande bedömning. Som Regelrådet konstaterade ovan är det oklart varför det krävs just den typen av provanordning som förslaget innebär för att den svenska handlingsplanen ska kunna godkännas av EU-kommissionen. Det förekommer emellertid visst resonemang som innehåller delvisa förklaringar.

Regelrådet bedömer därför redovisningen trots brister godtagbar.

Alternativa lösningar

Flera alternativa lösningar redovisas i utredningen. Det resoneras kring helautomatiska anordningar, halvautomatiska, tröskelvärden för vikt där anordningar ska tillämpas samt manuella lösningar och för- och nackdelar förknippade med de olika alternativen.

Regelrådet gör följande bedömning. Redovisningen av alternativa lösningar är relativt utförlig. Det hade varit önskvärt med resonemang kring fler tröskelvärden än endast 10 ton. Det hade även varit relevant och önskvärt att resonera kring hur några jämförbara länder i EU verkställer EU-förordningens krav i denna del.

Regelrådet bedömer dock redovisningen av alternativa lösningar godtagbar.

Berörda företag

Det anges att de som direkt berörs av regleringen är pelagiska mottagningar och fartyg som landar pelagiska fångster över tio ton. I nuläget är det tre svenska pelagiska mottagningsföretag som berörs. Ett kan klassas som mikroföretag, ett som småföretag och ett som medelstort företag. Därutöver anges att under perioden 2021–2023 har totalt 35

svenska fartyg landat pelagiska fångster över tio ton i svenska hamnar minst en gång. Av dessa 35 fartyg klassas 31 som mikroföretag eller enmansföretag, ett som småföretag och tre som medelstora företag.

Det anges vidare att det finns tolv hamnar, i tolv kommuner, som de senaste tre åren mottagit pelagiska landningar över tio ton, men att lossningstorn och anläggningar är privatägda. Det framgår att investeringar i provtagningsanordningar i första hand kommer att göras av fångstmottagare.

Regelrådet gör följande bedömning. Förslagsställaren beskriver relativt utförligt hur många fartyg och företag som kan komma att beröras. Det verkar som om fartyg och företag använts synonymt och möjligen är det så. Detta kunde ha tydliggjorts. Det är positivt att storleken på berörda företag beskrivits.

Regelrådet bedömer dock att redovisningen, trots vissa brister, är godtagbar.

Förslagets effekter för företagens kostnader och intäkter

Det anges att kostnaden för att investera i ett provtagningsrör på ett befintligt pumptorn uppgår till en kostnad om ca 60 000–75 000 kr. Kostnadens storlek beror på vilket företag som utför installationen och hur komplicerat ingreppet blir på en befintlig anläggning. Kostnaden kan därmed komma att vara lägre eller något högre än uppskattningen. I hamnar där mottagarna inte investerar i en provtagningsanordning är det möjligt att yrkesfiskare gemensamt investerar i en provtagningsanordning. Det anges att för fartygen som eventuellt hade föredragit att gå till en hamn som saknar provtagningsanordning innebär det en ökad bränslekostnad och tidsåtgång med anledning av transport till en annan hamn.

Regelrådet gör följande bedömning. En kostnadsuppskattning för investering av ett provtagningsrör på ett befintligt pumptorn finns i redovisningen. Däremot ges ingen kostnadsuppskattning för att investera i en provtagningsanordning i sin helhet, eller hur stora bränslekostnader det kan vara fråga om mellan att välja andra hamnar än de man tidigare valt. Denna typ av uppskattningar hade varit önskvärda. Det anges inget uttryckligen om eventuella intäkter. Förslagsställaren anger emellertid att det är stor konkurrens mellan köpare om landningar och att detta kan motivera mottagare att vilja göra investeringar i hamnar trots få lossningar. Detta resonemang hade kunnat kopplas till, vidareutvecklats och beräknats i en intäktsredovisning.

Regelrådet bedömer emellertid att redovisningen trots brister är godtagbar.

Påverkan på konkurrens, särskilda hänsyn till små företag och andra relevanta konsekvenser

Påverkan på konkurrens

Det anges att regleringen innebär en större kostnad och insats för fiskefartyg som landar över tio ton i en hamn där det inte finns en etablerad mottagare som tillhandahåller lossningstorn med en halvautomatisk provtagningsanordning. Att, som nämnts ovan, investera i en provtagningsanordning eller gå till en annan hamn innebär ökade kostnader i form av bränsle och tid, vilket påverkar konkurrensförmågan negativt för dessa fartyg och företag jämfört med fartyg som lossar i hamnar där det finns en provtagningsanordning på plats. Det anges, som nämnts ovan, även att konkurrensen om landningar mellan köpare är stor, vilket kan motivera mottagarna att vilja göra investeringar.

Regelrådet bedömer att redovisningen av konkurrenspåverkan är godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag

Det framgår av beskrivningen av berörda företag att det finns små företag och att företag med mindre fångstvikt än 10 ton undantas från kravet. Som nämnts ovan hade Regelrådet funnit det önskvärt att resonera kring fler tröskelvärden än specifikt 10 ton.

Regelrådet bedömer emellertid att redovisningen är godtagbar.

Andra relevanta konsekvenser

Förslagsställaren anger att det inte finns några andra relevanta konsekvenser av förslaget än de som angivits ovan.

Regelrådet ser ingen anledning att ifrågasätta den bedömningen och bedömer redovisningen godtagbar.

Åtgärder för att begränsa förslagets kostnader och andra effekter

Det anges att valmöjligheten till en halvautomatisk anordning i stället för en helautomatisk samt möjligheten att undanta fångster under 10 ton är åtgärder för att begränsa kostnader och andra negativa effekter.

Regelrådet gör följande bedömning. Som angivits ovan hade Regelrådet önskat överväganden av fler alternativa lösningar vad avser tekniska krav och trösklar för undantag, men bedömer ändå att redovisningen i detta avseende är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Det anges att tidpunkten för ikraftträdande behöver anpassas till att de som behöver investera i en provtagningsanordning hinner få en sådan på plats innan föreskrifterna börjar att gälla. Det anges vidare att datumet för ikraftträdandet även är beroende av om föreskriftsförslaget behöver anmälas i enlighet med anmälningsdirektivet eller inte. Förslagsställaren anger att avsikten är att låta föreskrifterna träda i kraft cirka två månader efter fattat beslut. Det anges att Havs- och vattenmyndigheten kommer att göra riktade informationsinsatser till de som berörs så snart slutligt föreskriftsförslag är fastställt.

Regelrådet bedömer att redovisningen är godtagbar.

Hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas

Det anges att Havs- och vattenmyndigheten kan göra en utvärdering av konsekvenserna cirka ett år efter ikraftträdandet genom att inventera hur många mottagningsanläggningar som har installerat en provtagningsanordning samt göra en jämförelse av landningsmönster med tidigare år. Myndigheten kan också stämma av med berörda aktörer för att se hur enskilda fartyg har berörts.

Regelrådet gör följande bedömning. Det hade varit önskvärt att uttryckligen ange att utvärderingen även bör innehålla en uppföljning av olika typer av kostnader och konkurrenspåverkan. Det hade även varit önskvärt med en redovisning kring överväganden om tidpunkten för en utvärdering, men beskrivningen är tillräcklig.

Regelrådet bedömer att redovisningen trots brister är godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven

Det anges att Havs- och vattenmyndigheten gör bedömningen att förslaget överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges EU-medlemskap och att kravet på en halvautomatisk provtagningsanordning är en förutsättning för att Sverige ska kunna tillämpa den provtagningsplan som myndigheten tagit fram i dialog med kommissionen, i enlighet med artikel 60 i rådets förordning (EG) nr 1224/2009.

Regelrådet gör följande bedömning. Regelrådet har svårt att förstå förslagsställarens redovisning av minimikraven som följer av EU-lagstiftningen. Av redovisningen får Regelrådet intrycket att kommissionen har ställt krav på Sverige som inte omfattas av gällande krav, även om det anges att det finns indikationer på att det nu föreslagna kommer att bli ett EU-krav framöver.

Regelrådet bedömer att redovisningen är bristfällig.

Övrigt av relevans för ärendet eller Regelrådets bedömning

Det framgår inte av redovisningen huruvida samråd med berörda företag skett inom ramen för framtagandet av förslaget till ny provtagningsplan och i så fall vilka eventuella synpunkter och tolkningar som framförts eller omhändertagits, vilket hade varit önskvärt.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 20 november 2024.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Lennart Renbjör och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Anna Stattin.

Anna-Lena Bohm

Ordförande

Anna Stattin

Föredragande